

ἔχνε ἀνωφέλῃτα δάκρυα. Τότες εἶναι ποῦ μὲ παρακάλεσε ἢ καημένη νὰ τῆς γράψω τὸ γράμμα ἐκεῖνο.

Δὲν ἔζησε πολλὴ ὥρα ὕστερα ἀπὸ κείνη τὴν ὀμιλία ὁ γέρος. Τονε θυμοῦμαι σάνε γύρισε κατὰ τὸ παράθυρο, κ' ἔβλεπε τὴν ἀπέραντη θάλασσα. "Αχ, θάλασσα, θάλασσα, ἔλεγε, ἐσὺ μοῦ τὸν πῆρες τὸ γιό μου! Ἡ γριά του μυρολογοῦσε κρυφά, νὰ μὴν τὸν ἀκούη, ἢ κόρη του ἀνασῆκνε τὸ προσκέφαλό του, γιατί ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βλέπη τὴ θάλασσα, καὶ γώ, νὰ σᾶς τὸ μολογήσω τώρα, πρώτη φορά ποῦ δάκρυζα μπροστά σ' ἑτοιμοθάνατο ἄρρωστο. Ἀπέθανε ὁ καημένος ἦσυχά καὶ δίχως μεγάλα βήσανα, μὰ ὁ πόνος του εἶταν κι αὐτός σάν ἐκείνη τὴ θάλασσα: ἀτάραχος, μὰ βαθύς.

— Ὁ κακόμοιρος! τί παράξενό ποῦ δὲν ἀφῆκε καὶ πολλὴ σερμαγιά! Θὰ τοῦ τὴν ἔφαγαν οἱ γιατροί! λέει ὁ κύρ Ἀναγνώστης, ποῦ ἀγαποῦσε νὰ μὲ πειράζῃ, καὶ τὸ βρῆκε ἀφορμὴ γιὰ νὰ κρύψῃ τὴ λύπη του.

Κι ἄρχισαν ὅλοι τὰ γέλοια, ἐκεῖ ποῦ μ' ἀκούγανε μὲ συγκίνηση.

— Κύρ Ἀναγνώστη, τοῦ λέγω, ἂν περιμένεις ἀκόμα λιγάκι, θὰ τὴν ἔβαζα τὴν καρδιά σου στὸν τόπο τῆς δίχως ἄκαιρα χωρατά. Γιατί τὴ στερνὴ αὐτὴ φορά ποῦ πέρασα ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ ἐκεῖνο, ἀντάμωσα τὸν παπᾶ τους στὸ δρόμο, καὶ πήγαινε καταχαρούμενος στὸ χωράφι του.

— Δυὸ ἀρραβῶνες δὲ γίνονται κάθε μέρα, μού κάνει. Γλιγῶρα θάχουμε καὶ τοὺς γάμους. Καὶ τότες πιά θάγοράσω κ' ἐγὼ ἓνα μουλαράκι, γιατί τοῦτος ὁ θεοκατάρματος πάει νὰ ψοφήσῃ— Ὁ γὰρ δαρός του.

Καὶ μοῦ δηγήθηκε πῶς γύρισε ὁ Μιμῆς ἀπὸ τὴ ξενιτειά, φραγκοφορεμένος, ἀγνώριστος, μεγάλος καὶ πολὺς μηχανικός. Καὶ γιὰ τρία χρόνια, λέει, δὲν ἀποκοτοῦσε νὰ γράψῃ, ποῦ εἶχε κρατήσῃ χρήματα τοῦ πατέρα του ὕστερα λέει ἔγραψε καὶ ξανάγραψε, μὰ ποῦ νᾶρθουν ὡς ἐδῶ γράμματα ἀπὸ τέτοιους τόπους! Καὶ σάν κατέβηκε, λέει, στὴν Ἑλλάδα, κ' ἔμαθε τὰ πάθη τοῦ σπιτικοῦ του ἀπὸ ἓνα πατριώτη, μπῆκε ἀμέσως στὸ βαπόρι κ' ἦρθε. Καὶ σάν τὸν εἶδε ἢ μάννα του κ' ἢ ἀδερφή του ὕστερ' ἀπὸ τέσσερα χρόνια, ἔγεινε μεγάλο κακό. Καὶ σάν ἔκλαψαν κι ἀπόκλαψαν, καὶ συνέφεραν, ξέχασαν τίς λύπες, ξέχασαν καὶ τὸ μακαρίτη, κ' εἶταν ὅλο χαρὲς καὶ παιχνίδια. «Ὁ κύρ Μπασάνης ὁ ἄρχοντάς μας τᾶκαμ' αὐτά, μοῦ εἶπε, καὶ σὲ πέντε μέρες μέσα τὸν ἀρραβῶνιασε μὲ τὴν κόρη του. Τὴν ἴδια μέρα ἔπαιρνε κ' ἢ ἀδερφή του τὸν ἀνεψιό μου. Ὁλ' αὐτὰ τὰ χωράφια ποῦ βλέπεις, προῖκα του εἶναι τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ὁ Μιμῆς παίρνει προῖκα σκαστοὺς παρᾶδες, ὁ θεοπαίχτης, — αὐτός λέει: θὰ παντρευτῇ καὶ θὰ πάῃ στὴ γῶρα νὰ φτιάχνῃ ἀτμόμυλους! Βλέπεις ἢ γῶρα δὲν εἶναι καὶ πολὺ μακριά. Γι' αὐτὸ δὲν ἐναντιώθηκε κ' ἢ γριά του.»

A. E.

Η ΣΚΙΑΙΣ

Διὰ τὸν Ὅμιλον τῶν Φιλομούσων.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ—ΜΕΣΑΝΥΚΤΑ

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆ (1).

Χτυποῦνε τὰ μεσάνυχτα! Ἀπὸ τοὺς τάφους ὄγγητε σκιαίς παραπονιάρηκες, τὸν πόνο σας νὰ πῆτε.

Σκιαίς Α' (2).

Σ' ἀκοῦμε γέρο Βασιλῆ! Σιμάσου φτερουγιάζει ἢ κάθε μας μαῦρη σκιά ποῦ βαρουναστενάζει.

Σκιαίς Β' (3).

Ἀκοῦμε γέρο Βασιλῆ
τὴ μαγεμένη σου λαλιά·
γιατ' ἦσουν δίκαιος στὴ γῆ
καὶ λατρευτός στὸν Ἄδη.

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆ.

Γρήγορα! Νᾶρθῃ δὲν ἀργεῖ
ἢ ἄσπλαχνη ἢ χαρηνγῆ,
τοῦ χωρισμοῦ σημάδι.

Σκιαίς Α'.

Ποιοί θ' ἀρχίνισον νεκρικό παράπονο νὰ ποῦνε;

Σκιαίς Β'.

Σεῖς, ποῦ ἀφίσατε ὄρφανά στὸν κόσμον νὰ θρηνοῦνε!

Σκιαίς Α' καὶ Β' (4).

Προστάτευε καλὲ Θεέ, τὰ ἔρημα παιδιὰ μας·
δὲν ἔχουν ἄλλον ἀπὸ Σε τὰ μαῦρα ὄρφανά μας!
Σὲ ποῖν περισσεψαν γι' αὐτὰ δύο γλυκὰ λογάκια;
ποιὸς θὰ σφουγγίσῃ μὲ φιλιὰ τὰ δόλια τους ματάκια;

Ἡ σκιά νέου (5).

Ἐγὼ δὲν ἄφισα ὄρφανά·
μὲ καίει ἄλλη ἔννοια.
Ἄφισα ἄμνια γαλανὰ
καὶ χεῖλη κοραλένια.

Σκιαίς Α'.

Αὐτὸς δὲν ἄφισε ὄρφανά!
τὸν καίει ἄλλη ἔννοια.

Σκιαίς Β'.

Ἄφισε ἄμνια γαλανὰ
καὶ χεῖλη κοραλένια.

Σκιαίς Α' καὶ Β'

Καὶ χεῖλη κοραλένια.

Ἡ σκιά τοῦ νέου.

Παρακαλῶ σε Βασιλῆ!
στοῦ τάφου μου τὴν ἀγκαλιὰ,
γιὰ πές μου, μὲ λησμονήσῃ ἢ κόρη π' ἀγαπῶ;

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆ.

Ὁ τάφος κάνει ἓνα
ὄλου ἐσᾶς κ' ἐμένα.
Δὲν ξέρω νὰ σοῦ πῶ!

Ἡ σκιά κόρης (6).

Κ' ἐγὼ δὲν ἄφισα ὄρφανά σάν μεβαλαν στὸ χῶμα·
ἄφισα νιὸ πολεμιστῆ.

(1) Βαθύφωνος.

(2) Ἄσν ἡμιγόριον.

(3) Βον ἡμιγόριον.

(4) Χορός.

(5) Ὁξύφωνος.

(6) Ἐψύφωνος.

Τοῦ ἤμουνα στή γῆ πιστή
καί εἰς τὸν τάφο ἀκόμα.

Σκιαῖς Α'.

Κι' αὐτὴ δὲν ἄφισε ὄρφανὰ σὺν ἔγυρε στὸ χῶμα·
ἄφισε νιὸ πολεμιστῆ.

Σκιαῖς Β'.

Τοῦ ἦτανε στή γῆ πιστή
καί εἰς τὸν τάφο ἀκόμα.

Σκιαῖς Α' καὶ Β'.

Καί εἰς τὸν τάφο ἀκόμα!

(Μουσική)

Σκιαῖς Α' καὶ Β'.

Γιὰ ἰδῆς τὰ δύστυχα παιδιὰ! στή γῆ νὰ χωριστοῦνε
μὲ τῆς ψυχαῖς π' ἀγάπησαν, χωρὶς νάνταμωθοῦνε! . . .

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆα.

Γιὰ πές μου νιέ, τί ἤσουνε στὸν κόσμον τὸν ἄπάνω;

Ἡ σκιά τοῦ νέου.

Ἄρματωλός, πολεμιστής, ἤμουνα πρὶν πεθάνω·
γιὰ τὴν Πατρίδα τῆ γλυκειὰ
μ' ἔφαγε μαύρη τουφεκιά.

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆα.

Πές μου, τί μάτια εἶχες νιά;

Ἡ σκιά τῆς κόρης.

Εἶχα τὰ μάτια οὐρανια,
χρυσάφι στὸ κεφάλι . . .

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆα.

Σκιαῖς ἀπαρηγόρητες! ζυγώστε ἢ μιὰ τὴν ἄλλη!

Σκιαῖς Α' καὶ Β'.

Γιὰ ἰδῆς τὰ δύστυχα παιδιὰ! στή γῆ νὰ χωριστοῦνε,
κ' ἐδῶ νάνταμωθοῦνε! . . .

Αἱ σκιά τοῦ νέου καὶ τῆς κόρης.

Εἶναι γλυκὸς κ' ὁ θάνατος· εἶναι γιορτὴ στὸν Ἄδη!
ὅταν ψυχαῖς π' ἀγαπηθοῦν σμιζοῦνε στὸ σκοτάδι! . . .

Σκιαῖς Α'.

Εἶναι γλυκὸς κ' ὁ θάνατος!

Σκιαῖς Β'.

Εἶναι γιορτὴ στὸν Ἄδη!

Σκιαῖς Α'.

Ὅταν ψυχαῖς π' ἀγαπηθοῦν σμιζοῦνε στὸ σκοτάδι!

Σκιαῖς Α' καὶ Β'.

Στὸ σκοτάδι!

(Ἀκούεται τὸ σήμαντρον τοῦ ὄρθρου)

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆα.

Χτυπάει τὸ ἄγριο σήμαντρο ἀπὸ τὸ ῥημοκκλήσι! . . .
Σκιαῖς παραπονιάρηδες! ὁ τάφος νὰ σᾶς κλείσῃ! . . .

Ὅλαις ἢ ἄλλαις σκιαῖς.

Χτυπάει τὸ μαῦρο σήμαντρο ἀπὸ τὸ ῥημοκκλήσι! . . .

Ἡρθ' ἢ στιγμὴ τοῦ χωρισμοῦ! ὁ τάφος θὰ μᾶς κλείσῃ! . . .

Ἡ σκιά τοῦ Βασιλῆα.

Ὁ τάφος!

Ὅλαις ἢ σκιαῖς.

Ὁ τάφος! . . .

ΔΕΚΑΤΟ ΕΛΕΓΕΙΟ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΒΙΟΥ ΤΙΒΟΥΛΛΟΥ

Παιὸς ἦταν ποῦ πρωτόβρηκε τὰ μισημένα ξίφη;
ὦ τί σκληρὴ καρδιά καὶ σιδερένια ποῦ ἔχε!

Τὸτ' ἐγεννήθη 'ς τοὺς θνητοὺς ὁ πόλεμος καὶ ὁ φόνος
καὶ ἀνοίχθη κοντινὸς ὁρόμος σκληροῦ θανάτου.

Ἄλλὰ δὲν φταίει ὁ δύστυχος· ἐμεῖς ἐναντία μας
τὰ στρέφομε, ἂν καὶ αὐτὸς τὰ εὐρῆκε γι' ἄγρια ζῶα.

Εἶναι κακὸ τοῦ χρυσαφιοῦ, δὲν ἔκαμναν πολέμους,
ὅταν τοῦ τραπεζιοῦ ἰδρόνια ἦταν ἡ κοῦπα·

δὲν ἦσαν πύργ' ἢ χάντακες, καὶ ἀσφαλισμένον ὕπνο
εὕρισκεν ὁ βοσκὸς 'ς τὴ μέση τῶν προβάτων.

Τότε νὰ ἐξοῦσα κι' ἄγνωστα τ' ἄρματα τοῦ ὄχλου νά'χα
τὰ ὀλέθρια, σαλπισμούς νὰ μὴν ἀκούω μὲ τρόμο.

Τώρα 'ς ταῖς μάχαις σέρονται, κι' ἴσως ὁ ἐχθρὸς τὰ βέλη
κιάλης φορεῖ, ποῦ ἐδῶ 'ς τὸ πλάγι μου θὰ ἐμπήξῃ.

Πλὴν σώσατέ με, Λάρητες, ποῦ μ' ἀναθρέψατ', ὅταν
περίτρεχα μικρὸς συχνὰ 'ς τὰ πόδια ἐμπρός σας·

καὶ μὴ ντραπήτε, ἀπὸ κορυμ φτυασμένοι ἂν ἦσθε ἀρχαῖο
τέττοις καὶ τοῦ παπποῦ τὸ σπίτι ἐκατοικῆστε.

Πιστότερ' ἤσαστε 'ς ἐμᾶς, ὅταν φτωχῇ λατρεία
εἶχε εἰς μικρὸν ναὸ θεὸς ζυλοφτυασμένος.

Αὐτὸς ἐξιλεόντοσιν, ἂν τοῦ ἔβαζες σταφυλί

καὶ 'ς τὰ ἱερά μαλλιά του ἀστάχινά στεφάνια.

Κι' ὅποιος τὸ τάμυ ἀπόλαυσε, αὐτὸς ἔφερεν πήτταις
καὶ μέλι ἄγνὸ ἢ μικρὴ καὶ ἀκόλουθῃ του κόρη.

Ναί, διώξετέ μας, Λάρητες, ταῖς χάλκιναις αἰτῆταις·

θὰ ἔχετε θῦμ' ἀγροῦ γεμάτης στάνης χοῖρο·

κι' ἀσπροντυμένους θὰ ῥχῶμαι ξοπίσω, μὲ κανίστρι
δεμένο μὲ μυρτιαῖς καὶ μὲ μυρτιαῖς στεφάνι.

Θὰ σᾶς ἀρέσω· δυνατὸς ἄς ἦναι 'ς τ' ἄρματ' ἄλλος,
τοὺς πρώτους τῶν ἐχθρῶν ἄς ῥίγη μὲ τὸν Ἄρη

βοηθὸ καὶ τ' ἄθλα του ἄς ὑμῶν, σὺν πίνω, ὁ πολεμάρχος,
καὶ ἄς γράφῃ μὲ κρασί στρατοὺς εἰς τὸ τραπέζι.

Τί τρέλλα νὰ καλῆ κάνειῖς τὸν Θάνατο μὲ μάχαις!

Ἐπάνω μας αὐτὸς κρυφὸς σιγὰ πλακόνει.

Δὲν εἶναι κάτω ἐκεῖ σπαρτὰ καὶ ἀμπέλι, ἀλλ' ὁ ὄργισμένος
Κέρβερος, τῆς Στυγὸς καὶ ὁ βρωμερὸς ὁ ναυτῆς·

μὲ φαγωμένα μάγουλα καὶ μὲ καυμέναις τρίχαις

'ς τὰ σκοτεινὰ λιμνὰ τὸ ἄγνὸ πλανᾶται πλήθος.

Τί μακαριώτερος αὐτὸς, ποῦ μ' ἔτοιμη τὴν κλήρα

'ς τὸ καλυθάκι ἀργὰ τὸν βοίσκουον γηρατεία!

Αὐτὸς διοικεῖ τὰ πρόβατα, ὁ υἱὸς τ' ἀρνιά, ἡ γυναίκα

ἔχει ἔτοιμο ζεστὸ νερὸ τοῦ κουρασμένου.

Τέττοις κ' ἐγὼ τὴν κεφαλὴ λευκαῖς ν' ἀσπρίζουν τρίχες

καὶ παλαιῶν καιρῶν ἔργα νὰ λέγω γέρος.

Νὰ κατοικῆ μὲς τοὺς ἀγρούς ἢ Εἰρήνη· ἢ ἄσπρ' Εἰρήνη

ἔβαλε 'ς τὸν ζυγὸ σκουφτὰ ζευγάρια πρώτη·

ἢ Εἰρήνη κλήματα, θησαύρισε τοὺς μούστους,

ὁ πατρικὸς χοχλιὸς τοῦ υἱοῦ κρασί νὰ χύνη·

προκοβ' ὕννι καὶ δίκωπη μὲ αὐτήν, κ' ἢ μούχλα κρύβει

ὄπλα δεινὰ σκληροῦ πολεμιστῆ 'ς τὸ σκότος·

καὶ σπίτι μισομέθυστος μὲ ἄμξι ὁ ἀγρότης φέρνει

ἀπὸ λογγάρ ἱερὸ καὶ τέκνα καὶ γυναίκα.

Πόλεμοι ἀνάθουν Κύπριδος τότε καὶ ἡ κόρη κλαίει

τὰ μακρὰ μαλλιά, τὴ θύρα ποῦ τῆς σπᾶσαν·

κλαίει τὰ γδορτὰ τῆς μάγουλα· καὶ ὁ νικητῆς πλὴν κλαίει

γιὰ τὴν πολλὴν ὄρμη τῶν μανιακῶν χειρῶν του.

Κι' ὁ ἀκόλαστος Ἔρωσ γεννᾷ λογοτριβαῖς καὶ στέκει

ἀνάμεισ' ἀπαθῆς τῶν δύο θυμωμένων.

Στερνάρ' εἶναι καὶ σίδερο, τὴν κόρη τῆς καρδιάς του

ὅποιος βαρεῖ! ξεσπᾷ θεοὺς ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Τοῦ σώνει, ἂν λεπτὸ φόρεμα 'ς τὰ μέλη τῆς ξεσχίσῃ·

τοῦ σώνει, ἂν στολισμὸ τῆς λύσῃ τῶν μαλλιῶν τῆς·

σώνει ἂν ἰδῇ τὰ δάχρυά τῆς· τριπλὰ μακάριος εἶναι,

ἂν κόρη τρυφερῇ τοῦ κλαύσῃ 'ς τὸν θυμὸ του.

Ἄλλ' ἂν 'ς τὰ χέρια ἦναι δεινός, ἀσπίδα καὶ κοντάρι

ἄς ἔχη, ἄς παραιτῆ τὴν ἡμερὴ Ἀφροδίτη.

Καὶ σὺ, σεπτῆ, ἔλα 'ς ἐμᾶς, Εἰρήνη, ἀστάχινά κράτει

καὶ ὁ κόρφοσ σου ὁ λευκὸς καρπούς ἄς ξεχειλίξῃ.